

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 28 januari 2022
(OR. en)

5781/22

TELECOM 30
DIGIT 20
CYBER 31
COMPET 55
RECH 47
PI 8
MI 68
EDUC 33
JAI 109
ENFOPOL 44
COSI 28

FÖLJENOT

från:	Europeiska kommissionens generalsekreterare, undertecknat av Martine DEPREZ, direktör
inkom den:	27 januari 2022
till:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generalsekreterare för Europeiska unionens råd
Komm. dok. nr:	COM(2022) 27 final
Ärende:	MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN om upprättandet av en europeisk förklaring om digitala rättigheter och principer för det digitala decenniet

För delegationerna bifogas dokument – COM(2022) 27 final.

Bilaga: COM(2022) 27 final

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 26.1.2022
COM(2022) 27 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

**om upprättandet av en europeisk förklaring om digitala rättigheter och principer för
det digitala decenniet**

{SWD(2022) 14 final}

”Vi tror på en digital omvandling med människan i fokus. Det handlar om vilka vi, som européer, vill vara. För att avspegla detta på ett bättre sätt kommer vi att ta fram en uppsättning digitala principer. Exempel på sådana principer är tillgång till internet för alla, en säker plats på internet, rätten att skaffa sig digital kompetens, algoritmer som respekterar människan, och skydd av barn på nätet. Dessa viktiga principer kommer att komplettera de lagstadgade rättigheter som redan fungerar som skydd européerna på internet, t.ex. skyddet av personuppgifter och yttrandefriheten.

Ordförande Ursula von der Leyen, ”Att leda Europas digitala decennium”,
Sines den 1 juni 2021

1. Inledning

En digital omvandling med människan i fokus är en central prioritering för Europeiska kommissionen. Den digitala omvandlingen bör formas i enlighet med våra europeiska värden och lagar.

I dag föreslår kommissionen att man fastställer en uppsättning principer för en sådan digital omvandling med människan i fokus. Denna **europiska förklaring om digitala rättigheter och principer** (*förklaringen*) är tänkt att fastställa gemensamma politiska avsikter för medborgare, företag, offentliga förvaltningar och beslutsfattare. De digitala principer som ingår i förklaringen är avsedda som grundläggande begrepp som bygger på gemensamma europeiska värden och tjänar som vägledning för en människocentrerad, säker, inkluderande och öppen digital miljö där ingen lämnas utanför. Syftet är att se till att unionens värden och individens rättigheter och friheter, såsom de garanteras i unionsrätten, respekteras och stärks både på och utanför internet.

Förklaringen kommer att utformas som en *gemensam högtidlig förklaring* som ska undertecknas av Europaparlamentet, rådet och kommissionen. Detta meddelande åtföljer det föreslagna utkastet till en sådan gemensam förklaring.

Förklaringen är ett svar på uppmaningarna från Europaparlamentet att säkerställa att EU:s strategi för digital omvandling till fullo överensstämmer med de grundläggande rättigheterna, inbegripet dataskyddsregler och likabehandling, principer som teknik- och nätneutralitet och inkludering¹, samt att förbättra färdigheter och kompetens på det digitala området och främja ett högpresterande digitalt utbildningsekosystem². Den tar också hänsyn till parlamentets uppmaning att skydda användarnas rättigheter i den digitala miljön³, säkerställa mediefrihet och bekämpa desinformation⁴.

I uttalandet i Berlin från 2020 om det digitala samhället och en värdebaserad digital förvaltning konstaterade rådet att alla bör kunna ta vara på de möjligheter som den digitala omvandlingen erbjuder. Genom Lissabondeklarationen (*Lissabondeklarationen – digital demokrati med ett*

¹ (2020/2216(INI))

² 2020/2135(INI)

³ Ref. 2020/2018 (INL), (2020/2019(INI)), (2020/2022(INI)), (2020/2012(INI)), (2020/2014(INI)), (2020/2015(INI)). 2020/2017(INI), 2020/2216(INI), 2019/2181(INL)

⁴ 2020/2009(INI)

syfte) , som lades fram vid det digitala forumet i juni 2021, efterlyste parlamentet dessutom en modell för digital omvandling som stärker det digitala ekosystemets mänskliga dimension med den digitala inre marknaden som kärna. Rådet efterlyste också en digital omställning som samspelar med den gröna omställningen till en klimatneutral och hållbar framtid.

Sedan detta initiativ först tillkännagavs i meddelandet om den digitala kompassen i mars förra året⁵ har kommissionen **aktivt samrått med allmänheten och berörda parter** för att inhämta deras åsikter. Dessa samråd har bidragit till utformningen av den föreslagna förklaringen.

I detta meddelande beskrivs också hur man kan följa upp de åtgärder som vidtagits för att omsätta förklaringen i praktiken. Förklaringen är nära kopplad till och kompletterar förslaget ”En färdväg för det digitala decenniet” som antogs i september 2021 och anger de bredare digitala målen och vägen för att uppnå dem. I enlighet med förslaget om en färdväg för det digitala decenniet kommer en effektiv övervakning av principerna i förklaringen att genomföras. Resultaten av kommer att läggas fram tillsammans med en årlig Eurobarometerundersökning om EU-medborgarnas syn på de åtgärder som vidtagits. Detta kommer att säkerställa öppenhet, skapa en bild av trender och resultat i alla medlemsstater och ge underlag för politiska riktlinjer i eventuell framtida lagstiftning på de områden som omfattas av principerna i förklaringen.

2. Skälen bakom den europeiska förklaringen om digitala rättigheter och principer

Digital teknik förändrar alla aspekter av våra liv och erbjuder aldrig tidigare skådade möjligheter. Arbete, lärande, umgängesliv, nöjen och inköp, kontakter med offentlig förvaltning, hälso- och sjukvård eller konsumtion av kultur sker allt oftare via digitala medel. Covid-19-pandemin har på ett radikalt sätt förändrat den digitala teknikens roll i samhället och vår uppfattning om den, och bidragit till en snabbare utveckling på området.

Nya tekniska genombrott på områden som artificiell intelligens, dataanalys, robotteknik och sakernas internet och integreringen av denna utveckling i affärsmodeller och vardagliga tjänster och produkter har bidragit till att förändra hur ekonomin och samhället organiseras. Den ökade takten i den digitala omvandlingen har lett till betydande innovationer och erbjuder nya verktyg för att ta itu med globala samhällsutmaningar och att göra privata och offentliga tjänster mer effektiva. Samtidigt har den underlättat tillgången till utbildning och informationsresurser och öppnat nya platser för offentlig debatt. Den utbredda användningen av digital teknik har gett oss ökad frihet, genom att koppla samman även de mest avlägsna platserna och skapa nya möjligheter för medborgare, arbetstagare och konsumenter, och förbättrat förutsättningarna att starta företag och få dessa att blomstra, att få lokalsamhällen att frodas att inkludera missgynnade grupper, och att få vårt samhälle att utvecklas som helhet.

⁵”Digital kompass 2030: den europeiska vägen in i det digitala decenniet, COM (2021) 118 final, 9.3.2021.

Även om covid-19-pandemin har påskyndat denna omvandling har den också medfört att den digitala klyftan i Europeiska unionen vidgats, inte bara mellan väl uppkopplade stadsområden respektive landsbygdsområden och avlägsna territorier, utan också mellan dem som fullt ut kan dra nytta av en berikad, tillgänglig, interoperabel och säker digital miljö och dem som inte kan göra det. Mer än någonsin innebär dålig tillgång till konnektivitet och internetjänster, liksom begränsade möjligheter att förvärva digitala färdigheter och förståelse av digital teknik, stora risker för sammanhållningen i dagens samhälle. Covid-19-pandemin har visat hur viktigt det är att alla aktörer, inbegripet **institutioner såsom förvaltningar, forsknings-, utbildnings- och yrkesutbildningsinstitutioner och hälso- och sjukvårdsinrättningar, är redo för det digitala samhället**, i synnerhet för att säkerställa inkludering och stöd för utsatta personer, äldre, barn och personer med funktionsnedsättning, så att de kan dra full nytta av den digitala omvandlingen.

Dessutom medför den allt större tillgången till ny digital teknik och data också oönskade risker som kan få långtgående effekter för medborgarna, våra demokratiska värden, vår säkerhet eller våra samhällens grundvalar. Dessa risker har ökat avsevärt, bland annat om man ser till integritets- och personuppgiftsbrott, spridning av olagligt och skadligt innehåll och osäkra produkter samt desinformation, it-brottslighet och it-angrepp, utnyttjande av och övergrepp mot människor, inbegripet barn, massövervakning, algoritmisk snedvridning som hindrar rättvis och icke-diskriminerande tillgång till information och demokratisk debatt och till och med direkt censur. Sådana problem påverkar kärnan i de grundläggande rättigheterna och undergräver de framsteg som genom intensivt arbete åstadkommits på detta område både i Europeiska unionen och internationellt.

Människor och företag har inte färre rättigheter och är inte heller mindre skyddade när de interagerar med den digitala miljön än när de verkar utanför internet. Den digitala omvandlingen motiverar inte undantag från de rättigheter och friheter som unionsmedborgarna åtnjuter enligt EU-lagstiftningen. Den bör snarare syfta till att stärka dessa rättigheter och friheter. Unionen har åtagit sig att ge alla européer möjlighet att dra full nytta av de möjligheter som den digitala omvandlingen medför, oavsett ålder, kön, förmåga, tillstånd eller vistelseort, och har vidtagit både korrigerande och förebyggande åtgärder genom att anta nödvändiga bestämmelser och politiska åtgärder på alla dessa områden under de senaste åren. I takt med att tekniska lösningar som påverkar våra liv blir alltmer sammanflätade, genomgripande och komplexa blir det dock allt viktigare att intensifiera insatserna för att uppnå en öppen, rättvis och jämlik tillgång till digitala verktyg, tjänster, infrastrukturer och färdigheter som i slutändan kan stärka våra demokratier.

Såsom anges i Digital kompass 2030 har unionen en vision om en digital omställning i Europa senast 2030, och att denna ska ske i enlighet med europeiska värden. Strategin omfattar starka medborgare och innovativa företag i ett människocentrerat, inkluderande, välmående och hållbart digitalt samhälle. Syftet med det nyligen antagna förslaget om en färdväg

för det digitala decenniet är att ytterligare stärka vårt digitala ledarskap och ge medborgare och företag egenmakt, så att den digitala omvandlingen kan bli en motor för hållbar ekonomisk tillväxt och social välfärd i Europa. Detta kommer att kunna uppnås särskilt genom att utöka tillgången till höghastighetsbredband för alla medborgare, även på landsbygden och i avlägsna områden, genom att bygga upp digitala färdigheter och kompetenser för arbetskraften så att människor kan delta fullt ut i den digitala ekonomin, genom att digitalisera företag och offentliga tjänster och genom att göra dessa tjänster mer effektiva och lätta att använda till gagn för alla i vårt samhälle. En säker cyberrymd bidrar också till att öka människors förtroende för digitala verktyg och tjänster. Den gör det möjligt att bevara yttrande- och informationsfriheten, inbegripet mediernas frihet och mångfald. Slutligen har den digitala omvandlingen, på samma sätt som den digitala och den gröna omställningen, också till syfte att använda de möjligheter som tekniken erbjuder för att vidta klimatåtgärder, skydda den biologiska mångfalden och återställa naturen, i linje med den europeiska gröna given, FN:s mål för hållbar utveckling och Parisavtalet.

Det är **mot denna bakgrund som kommissionen, som svar på uppmaningar från Europaparlamentet och rådet, föreslår att man fastställer en uppsättning principer som ska tjäna som vägledning för en hållbar, människocentrerad och värdebaserad digital omvandling.**

Därför innehåller förklaringen digitala principer som ska tjäna alla européer, med särskilt beaktande av behovet att säkerställa målet att sätta människorna i centrum för den digitala omvandlingen, solidaritet och inkludering, valfrihet, deltagande i det digitala offentliga rummet. säkerhet, trygghet och egenmakt, och hållbarhet.

Förklaringen bör också fungera som referens för både offentliga och privata aktörer när ny teknik utvecklas och tas i bruk. Den bör vägleda beslutsfattare i en gemensam insats för att fastställa den europeiska vägen till en hållbar, människocentrerad och inkluderande digital värld och för att förankra EU:s politiska insatser i detta syfte. Förklaringen har potential att bli ett globalt riktmärke för många samhällseliga och etiska frågor som aktualiseras genom den digitala omvandlingen. Samma principer kommer att stå i centrum för EU:s åtgärder gentemot dess partner och inom ramen för internationella organisationer.

Den föreslagna förklaringen bygger på tidigare initiativ från medlemsstaterna och Europaparlamentet och drar nytta av **ett stort antal bidrag som samlats in under det offentliga samrådet**. Efter samrådet förfinades ett antal av de preliminära principer som presenterades i det offentliga samrådet.

Offentligt samråd om en uppsättning europeiska digitala principer

Mellan den 12 maj och den 6 september 2021 genomförde kommissionen ett offentligt samråd för att samla in synpunkter på utformningen av europeiska digitala principer som har till syfte

att främja och upprätthålla EU:s värden i det digitala rummet.

Det offentliga samrådet presenterades under evenemanget "Att leda Europas digitala decennium" den 1–2 juni, på den digitala plattformen för konferensen om Europas framtid och på konton på sociala medier. Huvudsyftet med samrådet var att samla in synpunkter från alla berörda parter, däribland medlemsstaterna, regionala och lokala myndigheter, icke-statliga organisationer och det civila samhällets organisationer, näringslivsorganisationer och företag, andra berörda parter och naturligtvis allmänheten.

Detta markerade inledandet av ett brett samråd med seminarier med aktivt deltagande och riktade intervjuer, en Eurobarometerundersökning för att samla in synpunkter från medlemsstaterna och olika åldersgrupper bland befolkningen, med särskilt fokus på barn och ungdomar och människor med olika sociala bakgrunder.

På det hela taget visade samråden att det fanns ett brett stöd för en europeisk förklaring om digitala rättigheter och principer och för den första uppsättningen principer som skisserades i det öppna offentliga samrådet, där det framhölls att vissa principer är av större vikt än andra, samtidigt som en del deltagare betonade behovet av ytterligare principer. De svar som inkommit i samband med de olika samrådsinsatserna har väglett utformningen av den förklaring som läggs fram i dag.

En mer detaljerad sammanfattning av samrådet finns i det arbetsdokument som offentliggörs tillsammans med detta meddelande.

3. Den politiska karaktären hos förklaringen om digitala rättigheter och principer

Den uppsättning digitala principer som bör forma Europas digitala samhälle föreslås i form av en **gemensam högtidlig förklaring** från Europaparlamentet, rådet och kommissionen. Utkastet till förklaring, som återges i bilagan, är avsett som ett förslag som ska diskuteras med Europaparlamentet och rådet, för att därefter undertecknas av alla tre institutionerna.

Förklaringen grundar sig på EU:s primärrätt, särskilt fördraget om Europeiska unionen (*EU-fördraget*), fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (*EU-fördraget*), stadgan om de grundläggande rättigheterna, EU-domstolens rättspraxis och EU:s sekundärrätt.

Dessa principer påverkar inte de lagstadgade rättigheter som redan ger ett skydd för människor på nätet inom Europeiska unionen och som förutsätter effektiva rättsmedel i hela unionen. De påverkar inte heller lagliga begränsningar av utövandet av sådana rättigheter, som syftar till att göra dem förenliga med utövandet av andra rättigheter, eller nödvändiga och proportionerliga begränsningar i det allmännas intresse. När dessa principer genomförs genom politiska initiativ

kommer de att tillämpas tillsammans med befintliga rättigheter och principer och med hänsyn till det övergripande allmänintresset.

4. Uppföljning på EU-nivå och globalt

Uppslutning kring den europeiska förklaringen om digitala rättigheter och principer

Kommissionen föreslår att den europeiska förklaringen om digitala rättigheter och principer högtidligen undertecknas gemensamt av de tre berörda EU-institutionerna. Tillsammans med Europaparlamentet och rådet kommer kommissionen att underlätta diskussionen på grundval av det utkast till förklaring som läggs fram i dag.

Nuvarande och framtida lagstiftning och åtgärder på EU-nivå

Med hänsyn till förklaringens politiska karaktär motsvaras inte alla principer av direkt verkställbara rättigheter: vissa har redan fastställts i lagstiftning, andra kan komma kräva ytterligare åtgärder på lämplig nivå. Förklaringen måste läsas tillsammans med EU:s rättsakter och instrument och påverkar inte tillämpningen av dessa.

Kommissionen har redan lagt fram ett antal lagstiftningsförslag och presenterat politiska initiativ på de områden som omfattas av de digitala principer som anges i utkastet till förklaring. Tillsammans med Europaparlamentet och rådet avser kommissionen att fortsätta att vid behov genomföra åtgärder och initiativ för att i praktiken omsätta de digitala principerna som ligger till grund för den digitala omvandlingen⁶.

Övervakning och översyn

Principerna i förklaringen är av intresse för medborgare, offentliga myndigheter, arbetsmarknadens parter och det civila samhället på alla nivåer. De är också relevanta för företag, både som användare av digitala tjänster och som aktiva aktörer med ett ansvar i den digitala miljön.

Kommissionen kommer att främja kommunikation och samverkan med medlemsstaterna och alla relevanta aktörer för att säkerställa medvetenhet om och gemensamt engagemang för principerna i förklaringen.

För att detta initiativ ska bli framgångsrikt är det viktigt att formerna för hur de digitala principerna omsätts i praktiken övervakas på ett effektivt sätt. I kommissionens förslag till beslut om en färdväg för det digitala decenniet anges att medlemsstaterna i god tid ska dela med sig av den information till kommissionen som krävs för en effektiv övervakning av hur uppföljningen av principerna i förklaringen utvecklas. I kommissionens förslag anges dessutom att en årlig

⁶ I detta avseende kommer alla åtgärder som kräver ett ekonomiskt bidrag från EU:s budget att täckas inom ramen för de överenskomna anslagen för 2021–2027 för de berörda utgiftsprogrammen och inom ramen för de överenskomna personalresurserna.

lägesrapport om det digitala decenniet ska bidra med en lägesbedömning när det gäller åtgärderna för att följa upp principerna i förklaringen. Kommissionen ska sedan redogöra för sin strategiska bedömning av EU:s digitala omställning för rådet och Europaparlamentet och rekommendera åtgärder för medlemsstaterna eller diskutera gemensamma åtaganden som görs av kommissionen och medlemsstaterna.

Kommissionen kommer också att stärka samarbetet med medlemsstaterna och alla berörda aktörer om alla relevanta EU-regler, inbegripet de som fastställs i ovannämnda lagstiftning, med fokus på deras införlivande (i förekommande fall) och genomförande samt utbyte av bästa praxis. En nära och regelbunden dialog med medlemsstaterna kan underlätta ett snabbt antagande och (i förekommande fall) införlivande av EU:s rättsliga instrument samt bidra till att förbättra kvaliteten på genomförandet av dessa. Det skulle göra det möjligt att undvika överträdelseförfaranden i ett senare skede.

Dessutom kommer kommissionen att genomföra en Eurobarometerundersökning för att övervaka uppföljningsåtgärderna i medlemsstaterna på årsbasis. Eurobarometern kommer att samla in kvalitativa uppgifter på grundval av medborgarnas uppfattning om hur de digitala principerna tillämpas i de olika medlemsstaterna.

Kommissionen kommer att utvärdera behovet av att med tiden se över principerna mot bakgrund av den tekniska utvecklingen och vid behov lägga fram ett förslag om detta för Europaparlamentet och rådet.

Främjande av den europeiska förklaringen om digitala rättigheter och principer i världen

EU har alltid gått i spetsen för främjandet av grundläggande rättigheter på den globala arenan, även inom FN. EU kan behålla denna roll som ansvarsfull global ledare för en värdebaserad modell med människan i fokus i den digitala tidsåldern. Förklaringen kommer att vara ett vägledande verktyg även för EU:s diplomatiska åtgärder och kommer att forma våra partnerskap och diskussioner med våra internationella partner.

5. Slutsats och vägen framåt

Med denna förklaring om digitala rättigheter och principer lägger kommissionen fram både en referensram för enskilda och en vägledning för företag och beslutsfattare, i syfte att sätta människor i fokus för den digitala omvandlingen.

Medlemsstaterna, inklusive deras offentliga myndigheter, alla berörda parter, det civila samhället på alla nivåer och EU-institutionerna har ett gemensamt ansvar för att arbeta för en digital omvandling med människan i fokus.

Kommissionen kommer att fortsätta sitt nära samarbete med Europaparlamentet och rådet för att underlätta att denna förklaring kan undertecknas så tidigt som möjligt under 2022.